

İlgili Makama

Lefkoşa Türk Belediyesi'nin, meydanlara sanatsal heykeller dikerek, toplumumuzda ilk kez, anıtların dışında, insanları sanatla karşılaştırma ve iç içe yaşatma düşüncesi olumlu ve yerinde bir karardır. Bu çaba, çağdaş düşüncenin ve medeniyetin bir göstergesi olduğu gibi, aynı zamanda, kültürel mirasın geleceğe taşınması, toplum değerlerini ve vizyonunu hem kendi içinde hem de dünya ile paylaşmasıdır.

Ülkeler kendi toplumlarının kritiğini yaparken, kültürün neden ve kimin için var olması gerektiğini sorgulamalıdır. Yapılan her eylemin, alınan her kararın ve sanatın hep insan için olduğu unutulmamalıdır.

Şehirler, bir biçimde insanların evi gibidir. Sadece temizliği ve insanların rahat yaşamaları için hak ettikleri belediyeçilik hizmetleri ile değil, çevresel düzenlemeleri ve görüntüleri ile de önemlidirler. Günümüz yaşam koşullarında beliren böylesi gereksinimler, kültürel, çağdaş ve entellektüel birikimleri gösteren, kişi hak ve özgürlüklerine saygılı, yaşanabilir, temiz, düzenli çevre düzenlemeleri ve estetik öğeleri de yaratmak zorunluluğunu doğurmaktadır. Bu açıdan bakıldığında hayatımızın içinde geçtiği ve karşılıklı olumlu-olumsuz etkileştiği kamusal alanları ve sorumluluğu da işaret ederler. Bu nedenle sadece anıtsal veya çağdaş heykel örneklerinde değil, her türlü düzenleme ve çevresel müdahalede, bazı değerlerin ve sorumlulukların gözden kaçmaması gerekmektedir. Şu anda var olan düzensiz ve çarpık kentleşme düşünülürse, çevre kirliliği yaratabilecek her türlü fazlalıktan, çarpıklıktan ve olumsuz uygulamalardan kaçınılması ve kamu alanlarının birliktirlerce, belli bir felsefeyle tasarlanarak yaşam bulması zorunludur.

Bu bağlamda Lefkoşa Türk Belediyesi'nin son günlerde meydanlara serpiştirdiği heykeller ele alınacak olursa; içinde buldukları mekanla/çevreyle oluşturulacak diyalogla birlikte, biçimsel, içeriksel ve materyal uyumu gibi, heykelin temel sorunlarının çözümlenemediği, bu nedenlerle de sanatsal değerlerinin neredeyse hiç olmadığı ortaya çıkmakta, iyi niyetli olarak ortaya konan bu çabanın acemice yapıldığı, bilinçli olmaktan uzak olduğu, ciddi bir organizasyonla yürütülmediği, seçici kurulun birliktirlerden oluşmadığı sonucu doğmaktadır.

- Sele çalışmasında, gerçekçi (benzetme kaygısı) bir üslup kullanılarak, bazı selelerin ortalarına birer delik açılmıştır. Bu deliğin gerekliliği sorgulandığında, gerek içerik, gerek biçimsel açıdan anlamsızdır. Soyutlama, bir nesnenin biçimsel özelliklerinden yola çıkarak, sanatın dili ile yorumlanması, arındırılması veya bulunan forumsal özelliklerin sanatçıya özgü anlatım diliyle yeniden yorumlanması anlamını taşımaktadır. Bu yeniden yorumlama, günün ve çağın gerçekliklerini de içinde barındırırken, ele aldığı soruna da yeni bir bakış ve kavrayış getirir. Onu farklı bir gözle ve anlamla sunmaya çalışır. Sele çalışmasında biçimsel açıdan ne bir soyutlama ne de gerçekçilik vardır. Sanatçı biçimsel ve içeriksel yorumlarını da yapamamıştır, yaptıysa da bu yorum okunamamaktadır.
- Dereboyu kavşağında konumlandırılan Lale çalışmasında ise çevre, mekan, şehircilik ve sanat açısından, iç açıcı bir durumdan söz edemeyiz. Kötü bir işçilikle metalden yapılmış iki boyutlu lalelerin kendini tanıtmadığı ve bu bağlamda bir anlam içermediği çok rahatlıkla söylenebilir. En basit anlamda bile lale biçimleri için sanatsal bir araştırma yapılmayarak, üç boyutlu çözümlenemelere gidilemediği görülmektedir. Bu da işin, bir heykelden çok, beceriksizce biçimlenen dekoratif bir nesneye dönüşmesine neden olmaktadır. Oysa lale motifinin Türk/Osmanlı sanatında önemli bir yeri vardır ve lale üzerine başarılı soyutlamalar, grafik çalışmalar bulunmaktadır. Lalelerin plastik borular içinde sunulmasının ne anlama geldiğinin anlaşılmadığını da düşünmekteyiz. Eğer bunlar doğayı korumayı temsil ediyorsa, çalışma; 'niye doğayı kirleten bir malzeme olan plastik kullanılmıştır, ya da doğayı bu şekilde korumanın olanağı nedir' sorularını yanıtlamakta yetersiz kalmaktadır. Burada güncel sanatlarda sıkça görülen ve daha çok düşündürmek için şok etkisi yaratmayı hedefleyen eleştiri ve ironi söz konusuysa, bunu okumak da oldukça zordur. Daha doğru bir söylemle, bu

çalışmada böyle bir anlayışın söz konusu olmadığını düşünmekteyiz. Laleler için seçilen renklerde de hassasiyet görülmemektedir. Renk seçmek, belirlemektir. Eğer doğadaki renk kullanılmak istenmişse, buradaki renk doğallıktan uzaktır. Gerçekçilikten uzak olduğu gibi renkle bir yorum ve yeni bir bakış da verilmemiş ayrıca soyutlamaya da gidilmemiştir. Bu açıdan çevreye kattığı herhangi bir artı değer de söz konusu değildir. Heykel bulunduğu mekan kalabalıklaştırmış, zaten yoğun olan trafik ve yayalarla birlikte, ortada bulunan pek çok renk ve küçük parçaya vurgu yaparak, yorucu bir görüntü yaratmıştır.

- Atatürk spor salonu önündeki çembere konulan çalışmada ise heykelin üçüncü boyutuyla hesaplaşmaya çalışan fakat kütleli bir yığın görünümünü aşamayan heykel denemesiyle karşı karşıyayız. Kimlik ve kişilik bunalımı yaşayan bu çalışmada heykel ve seramik öğeler arasına sıkışmış hantal bir yapının biçimsel ve içeriksel açıdan çözümlenemeyen durumu söz konusudur. Çevrenin biçimsel değerleriyle hiçbir açıdan hesaplaşamayan çalışmada kötü bir kicth örneği sergilenmektedir.
- Figüratif olmasına rağmen çözümlenemeyen diğer bir çalışma ise Kumarcılar hanı önünde konumlandırılmıştır. Bu çalışmada da çevresel koşullar göz önünde bulundurulmamış, heykelin biçimsel ve içeriksel çözümlenmesi yetersiz kalmıştır.
- Kuş heykeli, kültürel mirasımızdan yola çıkılarak, iki boyutlu olan bir biçimi üç boyuta taşımıştır. Dikilen heykeller arasında sanatsal değerler açısından en başarılı görülebilen bu çalışma ise, meydana konumundan dolayı değer kaybetmektedir. Kuşun yüksekliği gözün algılama boyutunu aşmaktadır. Kütleli olmaktan çok çizgiselliği çağrıştıran heykel aynı zamanda bu yapı içerisinde de varla yok arasında silikleşmekte ve algısal sorunlar yaşamaktadır. Burada da öteki çalışmalarda beliren kötü mekan, materyal ve kütle/birim seçimi göze batmaktadır.

Ayrıca her durumda, meydanlarda zaten bozuk olan tabelalar, işaretler, reklam levhaları, düzensiz yapılanmalar ve çevre kirliliği, dikilecek yapıtı olumsuz olarak etkileyecektir. Bu noktada şehir planlama uzmanları, mimarlar, peyzaj veya estetik mekan uzmanları, sanatçılar, sosyologlar ve hatta psikologlar ortak çalışmalıdırlar.

Haziran ayında, UNESCO'ya bağlı bir dünya sanat örgütü olan IAA (International Arts Assotiation) toplantısında orataya çıkan bildiri de; bir ülkenin sanat eğitiminde veya böylesi kamusal alana ait çalışmalarında, ilgili resmi kurumun, o ülkenin sanat kurumlarıyla, koordineli bir biçimde çalışılmasının gerekliliği ve bunun yasalaştırılması vurgulanmıştır. Ülkemizde de artık bu gibi uygulamaların gerektiğinin bilincine varılması ve özellikle kamu alanlarına yapılan bilincsizce müdahalelerin önüne geçilmesi gerekmektedir. Ayrıca, Lefkoşa Türk Belediyesi'ne sunduğumuz proje örnekleri ve secici kurulun bilirkişilerden oluşturulmasının kayde alınmamasının da, bu çevresel ve sanatsal katliamın meydana gelmesine neden olduğunu düşünmekteyiz.

EMAA Yönetim Kurulu Adına
Nilgün Güney

Dağıtım:
K.K.T.C Eğitim ve Kültür Bakanlığı
Cumhurbaşkanlığı
Başbakanlık
Ekonomi ve Turizm Bakanlığı
Lefkoşa Türk Belediyesi
Basın